

Mantenir i reinterpretar

- ✓ Està protegit per l'Ajuntament de Tortosa, com a Bé Integrant del Patrimoni Cultural Català (BIPCC).
- ✓ És un monument commemoratiu de la batalla de l'Ebre als caiguts dels dos bàndols.
- ✓ Els símbols franquistes més explícits van ser retirats fa dècades: El monument té valor artístic.
- ✓ Si es retira el monument i es mutila, també s'hauria de fer el mateix amb l'obra de Franco, com els embassaments o el mateix Parador de Tortosa.
- ✓ Hi ha necessitats més urgents a la ciutat que assumir el cost de la retirada.
- ✓ Forma part de l'imaginari i el paisatge tortosí.
- ✓ Símbol de valor històric i de memòria de la Guerra Civil.

Retirada i museïtzació

- ✗ Forma part del Cens de Simbologia Franquista de Catalunya i aplicant la Llei de Memòria Històrica s'ha de retirar.
- ✗ No és un monument a la batalla de l'Ebre, sinó d'exaltació al franquisme, en memòria dels vencedors i humiliació dels vençuts.
- ✗ Per dignitat democràtica.
- ✗ En l'actual procés independentista, no es pot permetre mantenir la grapa del 'feixisme' a Tortosa.
- ✗ El Parlament així ho ha aprovat en forma de resolució.
- ✗ Un monument d'exaltació feixista no es pot reinterpretar per 'promoure la memòria històrica i la pau'.
- ✗ Altera la visió del nucli antic. No té valor artístic.

LA CRONOLOGIA DEL MONUMENT 1939-2008

■ **1938/39.** L'arquitecte municipal Agustí Bartlett dissenya un esbós de monument als vencedors de la batalla de l'Ebre a la plaça de l'antic pont de la Cinta. Consistia en una columna de 28 metres presidida per una àguila imperial ('símbol de imperio i conquesta').

■ **1958.** L'Ajuntament de Tortosa demana la creació d'una comissió per a construir el monument. S'accepten 'errors' d'enfocament i imponderables de tràmit.

■ **1961/63.** El Consejo Provincial del Movimiento aborda la construcció del monument. Mesos més tard encarrega l'obra a Lluís Maria Saumells, director de l'Escola Taller d'Art de la Diputació.

■ **1963, setembre.** Una unitat del regiment dels pontoners treballa en l'obra. S'apunta que es podria inaugurar a l'octubre, 25 anys després de la batalla de l'Ebre. És una iniciativa del Governador Civil i Jefe Provincial del Movimiento, el gal·lès Rafael Fernández Martínez, amb el mecenatge de la Diputació. Es justifiquen raons 'econòmiques' pel retard.

■ **1963, novembre.** S'endarrerix a 1964 la inauguració, quan coincidirà amb el 25è aniversari

Primer esbós fet per Agustí Bartlett. FOTD AGUSTI TORTOSA

de la final de la Guerra Civil, període anomenat pel franquisme com els 'XXV años de paz'.

■ **1964, abril.** Finalitzen l'obra física. Hiscen la bandera espanyola per a celebrar-ho. Ni l'emblema de Franco ni les inscripcions a la plastra estan col·locades.

■ **1964, juny.** Els promotors entreguen a Franco una maqueta de plata del monument. La voluntat és inaugurar-lo el 25 de juliol, commemoració de l'inici de la batalla de l'Ebre.

■ **1966, juny.** El governador anuncia que el Caudillo inaugurarà el símbol recollint la invitació feta el maig de 1964.

■ **1966, 21 de juny.** Inauguració del monument.

■ **1984, juny.** Un destacament de pontoners repara l'escultura del soldat, a punt de caure per una ventada. La Comissió de Patrimoni Històric Artístic de la Generalitat proposa un canvi d'ubicació de l'estructura. L'Ajuntament demana a Defensa la retirada dels símbols 'que recorden la victòria d'uns espanyols sobre els altres'.

■ **1986.** Retirada dels símbols finançada per l'Ajuntament, amb CIU al Govern. Es retira l'emblema de Franco i una inscripció al·lusiva al 'Caudillo de la Cruzada y los XXV años de paz'.

■ **2003.** El monument és declarat Bé Integrant del Patrimoni Cultural Català (BIPCC) en el nou POUM aprovat pel govern tortosí presidit pel PSC. Es posa sobre la taula la polèmica sobre el monument i la idoneïtat de la seva retirada. Es busca consens.

■ **2008.** Retirada de les plaques commemoratives originals per part de l'Ajuntament, amb CIU al Govern.

ria Saumells (1915-1999), on es llegia un fragment del seu diari personal. Afirmava Saumells que el combatent que corona l'estructura - d'una cinc metres d'alçada - no és de cap dels dos bàndols «sinó un supervivent que alça una estrella a la volta de cel per tal que mai més hi hagi una guerra civil».

En una entrevista a *El Periódico* l'any 2015, el cap de muntatge de l'obra, Víctor Esquerre, assegurava que en els plànols originals no hi havia símbols franquistes explícits i que ell va treballar en la idea que era un monument als caiguts dels dos bàndols.

El fotògraf tortosí José Dauff va realitzar un reportatge de l'evolució de les obres, realitzades entre 1963 i 1964. Una crònica del *Diario Español* diu que a l'abril de 1964 l'obra s'ha acabat i es fan proves d'il·luminació. Es va celebrar la fi dels treballs hissant

la bandera espanyola dalt del monument. En aquell moment no hi havia ni l'emblema personal de Franco ni les polèmiques inscripcions a la plastra al·lusives 'a los

Els partidaris de la retirada afirmen que si es manté el monument no pot promoure la pau

combatientes que batieron gloria en la batalla del Ebro' i al 'Caudillo de la Cruzada y de los XXV años de paz'.

Esquerre sosté que els símbols franquistes es van col·locar posteriorment, un cop acabada l'obra, i abans de la seva inauguració, carregant-se «l'esperit original de l'obra».

En canvi, el discurs oficial del règim parla obertament d'un monument erigit en homenatge a Franco i a l'Exèrcit Nacional, tot i que en alguns fragments de les cròniques de premsa se l'anomena 'monumento a todos los caídos en la batalla del Ebro'.

La pregunta de la consulta també és polèmica, sobretot pels partidaris de la retirada. Afirmen que un monument 'feixista' no es pot reinterpretar, si es decideix mantenir-lo, 'per promoure la memòria històrica i la pau' com es proposa.

En l'àmbit polític, partits polítics i entitats sobiranistes defenses la retirada i desautoritzen la consulta. En el cantó contrari, a banda del PP en l'àmbit local, defensen el manteniment alguns ciutadans que s'han expressat a través de cartes al director i persones conegudes com l'historiador Daniel Arasa, entre d'altres.